

Hematolojideki gelişmeler umut verici

Dünyada hematoloji alanında olup bitenleri Türk hematologlarının yakından izlediklerini belirten Türk Hematoloji Derneği Başkanı Prof. Dr. Teoman Soysal, bu nedenle Amerikan hematoloji kongrelerinde düzenli olarak stand açtıklarını ifade etti. Standlarında, 2015 yılında Türkiye’de gerçekleştirilecek uluslararası kongrenin de tanıtımını yapma imkânı bulduklarını belirten Prof. Dr. Soysal, “Hematoloji gelişmeye çok açık olmasından dolayı tıp biliminin özel alanlarından biri. Tedavi amaçlı araştırmalar, bizim patogenetik dediğimiz, hastalıkların altında yatan mekanizmaları da ortaya koyuyor. Genellikle bu hastalıkların oluşum mekanizmaları ve tedavi eşleşmeleri son yıllarda büyük bir güç kazandı. Burada şuna varıyoruz; bir süre sonra kişiselleştirilmiş tedavi adını bile alabilecek özellikte olan, ama şimdilik hedefe yönelik diye adlandırdığımız çok daha da raltılmış hedefli tedaviler gündemde. Bu kongrede konuşulan birçok yeni ilaç, hastalığı oluşturan biyokimyasal mekanizmaların bir noktadaki molekülerine dönük olarak üretiliyor.” diye konuştu.

Türk doktordan ASH Kongresi’nde eğitim semineri

İstanbul’dan Prof. Dr. Reyhan Diz Küçükkaya’nın ASH Kongresi’nde eğitim semineri verdiğine dikkat çeken Prof. Dr. Soysal, “Bütün dünyadan 20 binin üzerinde hematologun katıldığı böylesine önemli bir kongrede, bir Türk hematologun eğitim semineri vermesi bizleri çok gururlandırdı. Bunun dışında pek çok Türk meslektaşımız burada sözlü ya da poster sunumlarını paylaşma imkânı buldular.” dedi.

Türkiye’de hematoloji alanındaki sorunlara da değinen Prof. Dr. Soysal, şöyle devam etti: “Türkiye’de hematolog olarak değil, hematoloji kliniği açısından eksikler var. Özellikle İstanbul, Ankara gibi büyük şehirlere baktığımızda hematoloji yataklarında çok büyük sıkıntı olduğunu söyleyebilirim. Yani hematoloji kliniklerinin sayısı az, var olan kliniklerin de yatak sayısı belli. Yatak bulamayan hastalara cevap vermekte zorlandığımızı söyleyebilirim. Bu sorun, hematoloji yatak sayısının artması ve burada hizmet veren hematologların kliniklere uygun dağıtımının sağlanması

New Orleans’ta gerçekleştirilen Amerikan Hematoloji Derneği [American Society of Hematology (ASH)]’nin 55. Kongresi’ne tüm dünyadan yaklaşık 20 bin doktor katıldı. Kongrede görüştüğümüz Türk Hematoloji Derneği Başkanı Prof. Dr. Teoman Soysal ve Hematoloji Uzmanı Prof. Dr. Meral Bektaş, kongre izlenimlerini Medimagazin’e anlattı

ile çözülebilir. Türkiye’nin her yerine hematolog göndermek yerine, hematoloji hizmeti verebilecek kliniklerde oluşturulmuş ciddi ekipler sağlamak daha doğru olacaktır.”

Onarımsal tıbbın rolü giderek artıyor

ASH’nin düzenlediği kongrenin, hematoloji alanının en büyük toplantısı olduğunu belirten Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinden Prof. Dr. Meral Bektaş, bu kongrenin sadece klinik anlamda değil, temel bilimle kliniği bir araya getiren bir kongre olduğunu ifade etti.

Bir kan hastalığı olan hematolojinin en çok üzerinde çalıştığı kemik iliğinin, kök hücrelerden son derece zengin olduğuna dikkat çeken Prof. Dr. Bektaş, “Kök hücreler son 10 yılda sadece kan hastalıklarının tedavisinde değil, onarımsal tıp başlığı altında tedavisi mümkün olmayan çeşitli hastalıkların iyileştirilmesi amacıyla da kullanılmaya başlandı. Her geçen yıl burada kök hücreye ayrılan zaman artıyor ve onarımsal tıbbın rolü giderek daha çok vurgulanıyor. Hem çocuk hem de erişkin hematologları, günlük klinik uygulamalarında en çok karşılaştıkları hastalıklar

ları burada tartışıyorlar. Bunların arasında kan hastalıkları deyince aklımıza ilk gelecek olanlardan Akdeniz anemisi, hemofililer, kötü huylu hastalıklardan lösemi, lenfoma gibi hastalıkları sayabiliriz. Benim de bir erişkin hematolog olarak özellikle üstünde durduğum konu multipl miyelom, yani kemik iliğinden başlayan bir kan kanseri türü.”

Yeni ilaçlar multipl miyelomda yaşam süresini uzattı

Hastalığın tedavisinde yeni ilaçların önemini anlatan Prof. Dr. Bektaş, şöyle devam etti: “Multipl miyelomun görülme sıklığı çok fazla değil, ama ölümcüllük itibarıyla eskiden 2. sırada geliyordu. Artık yeni ilaçlar sayesinde hastalar daha uzun yaşamaya başladılar. Eskiden ortalama üç yıl ömür biçilirken, şimdi bu süre yaklaşık iki yıl uzayarak beş yıla çıkmış durumda. Yeni ilaçlar sadece miyelomdaki hedeflere yönelik değil, diğer kanser türlerinde de kullanılabiliyor. Çünkü moleküler biyoloji açısından kanserlerin ortak moleküler mekanizmaları var. O moleküler mekanizmaları hedeflediğiniz zaman, örneğin; kronik lenfo-

siter lösemide, multipl miyelomda, lenfomada kullanılabiliyorlar.”

Miyelom hastalığı için son yıllardaki en büyük gelişmenin, hastalığın artık daha erken tedavi edilmeye başlanması olduğunu vurgulayan Prof. Dr. Bektaş, “Bu doğrultuda son üç dört yıldır veriler gelmeye başladı ve şimdi yeni çalışmalar bu alanda yürüyor. Artık hastalıkları erken tanıyıp, vücuda zarar vermeden yakalayarak, henüz direnç oluşmamışken tedavi etmek yönünde yeni bir kavram ortaya çıkıyor. Bunu da tanı yöntemlerindeki gelişmelere borçluyuz. Örneğin; PET/BT’yi daha çok kullanmaya başladıkça hastalık erken yakalanmaya başladı. Laboratuvar testleri daha da yaygınlaştı.”

Gerekli ilaçları hastalığın başında kullanmak önemli

Yeni ilaçların etkilerine de değinen Prof. Dr. Meral Bektaş, şöyle devam etti: “Örneğin; lenalidomid etken maddeli ilaç, yan etki profili açısından daha önceki örneklerine göre çok daha kolay kullanılabilen bir hap. Enjeksiyon şeklinde verilmiyor. Kan değerlerini fazla düşürmüyor, günlük yaşamınızı belki biraz halsizlik

dışında çok fazla etkilemiyor. Bu ilaç hastalığın başında kullanmak çok avantaj sağlıyor. Lenalidomidin miyelomun erken evrelerinde kullanılması bundan iki yıl önce bu kongrede ana oturum sunumuydu. Bu yıl NEJM’de yayımlandı, toplantıda Amerika Birleşik Devletleri’ndeki kanser araştırmalarının yürütüldüğü merkez olan NCI bu konuya değinerek, elimizdeki bütün silahları hastalık ilerlemeden kullanmanın daha iyi sonuç vereceğini belirtti.”

“Yaptığımız çalışma, Türkiye’den destekleyici veri olması anlamında önemli”

Ankara Üniversitesi Biyoteknoloji Enstitüsü ile birlikte oluşturdukları poster sunumuna da değinen Prof. Dr. Bektaş, “Biyoteknoloji enstitüsünden temel bilimcilerle beraber işbirliği yaptığımız bu çalışma yaklaşık iki yıldır devam ediyor. Bundan önce Avrupa Hematoloji Kongresi’ne gönderdiğimizde veriler çok daha ham vaziyette idi. Şimdi ciddi bir ilerleme gösterdik, ama daha analiz edilecek proteinler var. Bu çalışmada, miyelom hastalığına yol açan plazma hücrelerinin içinde hastalığın tümör yükünün az olanı ile çok olanını karşılaştırarak, o proteinlerde neler değişiyor, hangi proteinler artıyor, hangileri azalıyor, ona bakmak istedik. Tarama sonucunda BCL-2 proteininde olan değişimi gözlemledik. Şimdi BCL-2’ye yönelik yeni ilaçlar var. Bu çalışmanın, Türkiye’den destekleyici bir veri olması açısından bizim için önemi çok büyük.” diye konuştu.

Maliyetten kaçınmak adına gerekli ilacı kullanmamak daha ağır sonuçlar doğuruyor

Türkiye’de ilaca erişim sorununa da değinen Prof. Dr. Bektaş, şu bilgileri verdi: “Türkiye’de şöyle bir yanlış anlayış söz konusu; ‘Pahalı ilaçları baştan kullanmayalım, önce ucuzu kullanalım, pahalı ilaçları daha sonraki aşamaya saklayalım.’ deniyor. Fakat gerçek olan şu ki, maliyetten kaçınmak adına, gerekli ilacı hastalık çok ilerleyince kullandığımızda hem yaptığımız masraf bir işe yaramıyor hem de bu hastalıkların tedavisinde başarısız olduğunuz zaman böbrek yetmezliği gibi, sık oluşan enfeksiyonlar gibi ek maliyetler çıkıyor.”

